

Algemeen

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen en andere werkzaamheden.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: het partijbestuur en de raadsfractie: Siamese tweeling of gescheiden werelden?

Omdat het dit jaar 60 jaar geleden was dat “The Beatles” als groep het levenslicht zag, veroorloof ik mij dit keer het maken van associaties met (minder) bekende nummers van hen 😊.

De weg naar de raadzaal – The long and winding road

Raadslid worden vergt een (lange) aanloop. Met als ultiem eind-, begin- en hoogtepunt het in een openbare raadsvergadering afleggen van de eed, verklaring of belofte als bedoeld in artikel 14 Gemeentewet.

Daarna kan het raadswerk pas echt beginnen.

Het raadslidmaatschap begint op een eerder moment: als de raad betrokkene tot de raad toelaat. Dat moment wordt her en der ten onrechte gemarkeerd als “de raad benoemt persoon X tot raadslid”.

Dat is niet correct weergegeven, aangezien de voorzitter van het centraal stembureau iemand benoemt tot raadslid.

Het beginpunt – A day in the life

Het echte begin van de weg is gelegen op het moment waarop het bestuur van een plaatselijke (afdeling van een) politieke vereniging besluit om iemand op de kandidatenlijst te plaatsen.

Die lijst wordt eens per 4 jaar samengesteld. Een eervolle tevens gewetensvolle bezigheid.

Al die kandidaat-raadsleden moeten immers bereid gevonden worden de politieke idealen van die politieke club in de gemeenteraad te behartigen. Dat geldt voor nummer 1 op de lijst, maar ook voor nummer laatst.

Het samenstellen van de kandidatenlijst resulteert in het inleveren ervan op een door de Kieswet bepaalde dag. Daarmee is de kandidatenlijst definitief, onder voorbehoud van goedkeuring door het centraal stembureau.

Op het moment van inleveren van de kandidatenlijst eindigt de rol, taak en functie van het bestuur van de plaatselijke (afdeling van een) politieke vereniging. En neemt de democratie het over!

Het misverstand – Do you wanna know a secret?

Niet zelden wordt gedacht, dat een persoon die tot de raad is toegelaten “eigendom” is van de plaatselijke (afdeling van een) politieke vereniging die hem of haar op de kandidatenlijst heeft geplaatst.

Niets is minder waar! Een raadslid zit in de raad voor de hele bevolking, en stem zonder last.

Dit laatste is vastgelegd in artikel 27 Gemeentewet.

Niet het partijbestuur, maar de kiezer velt na 4 jaar het oordeel of deze volksvertegenwoordiger aan de verwachtingen heeft voldaan.

Het is ook niet het partijbestuur dat zeggenschap heeft over de invulling van een vacature in de fractie. In zo’n situatie wordt namelijk teruggevallen op de destijds ingeleverde kandidatenlijst.

Het enige wat het partijbestuur kan, is een zittend raadslid niet plaatsen op de kandidatenlijst voor de volgende raadsperiode.

Reservebank – Within you without you

Die kandidatenlijst is dus de “reservebank” voor de gehele zittingsperiode van 4 jaar!

Als een kandidaat-raadslid een benoeming tot raadslid binnen de periode van 28 dagen accepteert, is zo iemand gerechtigd om tot de raad te worden toegelaten. Mits wordt voldaan aan de eisen die artikel 10 Gemeentewet stelt.

Nergens in de wet staat dat het partijbestuur hier iets over heeft te zeggen.

Iedereen op die lijst kan gedurende de volgende raadsperiode een benoemingsbesluit van de voorzitter van het centraal stembureau in de brievenbus krijgen. Dit kan gebeuren na de periodieke raadsverkiezingen, maar ook wanneer tussentijds een vacature moet worden vervuld.

Die vacature kan permanent zijn (een raadslid stopt er definitief mee) of van tijdelijke aard (een raadslid heeft tijdelijk ontslag wegens zwangerschap of bevalling).

Spanningen kunnen ontstaan als een persoon in aanmerking komt voor toelating tot de raad, en de fractie en/of het partijbestuur wil die persoon niet in de raad of de fractie hebben.

En dan komt het hoge woord eruit: het partijbestuur vermag niet in te breken in alles wat “des fracties” is. Want dat zou een doorbreking van het democratisch proces inhouden.

En daar dient het partijbestuur zich verre van te houden.

Partijbestuur voor raad(svoorzitter) geen partij – Get back

Praktijk is helaas niet zelden (wellicht zelfs: gemeengoed) dat het partijbestuur zich in fractie-aangelegenheden mengt. Denk hierbij aan het bepalen wie fractievoorzitter moet worden, hoe de fractie stemt in de raadsvergadering en wie in een vacature moet worden benoemd.

Van al dat soort bewegingen “vanuit de partij” moet en mag raad, raadsvoorzitter en raadsgriffier zich niets aantrekken. Dit alles in het belang van het democratisch proces